

15. LINNAÕHK TEEB VABAKS JA FILM „VEREKIVI“

Eesti linnades kuulus võim sakslastest kaupmeestele ja käsitöölistele. Nemad valisid enda hulgast raehärrad, kes moodustasid rae ehk linnavalitsuse. Raad hoolitses eelkõige sakslaste eest. See neid eriti ei huvitanud, kuidas eestlased eeslinnas hakkama said.

Küll aga hoolitses raad selle eest, et linnas töörahvast oleks. Sõdades sai surma palju linnaelanikke ja ka nakkushaigused võtsid hulgaliselt inimelusid. Töökätest oli puudus ja seepärast võttis linn meelsasti talupoegi vastu. Kui talupoeg oli põgenenud linna ja siin end mõisniku eest ühe aasta ja ühe päeva varjanud, siis ei tohtinud mõisnik teda enam maale tagasi viia. Selline reegel oli kirjas Läänemere ääres kehtivas Lübecki linnaõiguses ja sellepärast inimesed ütlesidki: „Linnaõhk teeb vabaks.“

Mõisnikele see kord ei meeldinud ja neil oli linnadega talupoegade pärast palju pahandusi. Linnad ei andnud talupoegi välja. Mõisnikud pidid leppima, sest nemadki ei saanud läbi ilma kaupmeeste ja käsitöölisteta.

*Raehärrad peavad langetama
Otsuse parun Uexkülli kohta.*

Tallinfilmis valminud seiklusfilm „**Verekivi**” puudutab just seda aega.

1535. a juhtus kummaline lugu. Julm Riisipere mõisnik Johann Üksküll (Uexküll) pussitas Tallinnas vaba mehe seisusesse tõusnud talupoega. Talupoeg oli linnas just seaduses nõutud ühe aasta ja ühe päeva elanud

ning linnakodanikuks saanud. Selle kuritöö eest otsustas Tallinna raad mõisnikul pea maha raiuda. Timukas viis otsuse täide.